

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի 2012թ. գիտական և գիտակազմակերպչական գործունեության հիմնական Արդյունքների մասին

I. Կարևորագույն արդյունքները

«Հարկման արտերկրյա փորձը և դրա կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում»

(թեմ. դեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայում անուղղակի և ուղղակի հարկերի վերլուծության արդյունքները հիմնավորում են հարկային բեռի օպտիմալացման և ստվերային տնտեսության նվազեցման փոխազդեցությունը՝ կանխատեսելով տնտեսավարող սուբյեկտների հարկերի վճարումից խուսափելու վարքագծի դրսևորումը հարկային վարչարարության բարձրացման և բիզնես միջավայրի բարելավման համատեքստում:

Ռ.Սարինյանի, Վ.Հարությունյանի **«Նշանավոր տնտեսագետների տողանք (մինչքեյնսյան շրջան). Գիտակենսագրական ուրվագծեր»** հրատարակած գրքում ընդգրկված տնտեսագետների գիտակենսագրական ուրվագծերը, անձնականացված են 75 անունների մեջ, արտացոլում են մինչքեյնսյան տնտեսագիտական մտքի էվոլյուցիան: Ս.Ղազարյանի, Է.Ղազարյանի **«Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման և պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում»** աշխատանքում հստակեցվել է ՓՄՁ սուբյեկտների դասակարգման գործող սկզբունքները, Եվրամիության չափորոշիչներին մոտեցման և ոլորտը բնութագրող ցուցանիշների համադրելիության ապահովման խնդիրները: Թ.Թորոսյանի խմբագրությամբ **«Հայաստանը և Թուրքիան տարածաշրջանային տնտեսական ինտեգրման գործընթացներում»** գրքում տրված է մակրոտնտեսական և արտաքին առևտրի բնութագիրը, քննարկված են հայ-թուրքական առևտրատնտեսական կապերը: Դ.Հարությունյանի **«Հայաստանի Հանրապետության վճարային հաշվեկշռի կառավարման հիմնախնդիրները»** մենագրությունում ուսումնասիրվել են երկրի վճարային հաշվեկշռի էությունը և կառուցվածքը, վերլուծվել է դրա կարգավորման սկզբունքների և մեթոդների արդյունավետության բարձրացման հեռանկարները: Վ.Խաչատրյանի, Ա.Մակարյանի **«Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի կարճաժամկետ սոցիալական ազդեցության գնահատականը Հայաստանում»** գրքում փորձ է արվել ընդհանրացված ու համառոտ իրազեկելու ՀՀ-ում ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետևանքով առաջացած սոցիալական իրավիճակի կարճաժամկետ փոփոխությունները:

II. Բազային ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

1. «Մակրոտնտեսական հիմնախնդիրներ և ֆինանսներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են.

«Հակաճգնաժամային միջոցառումներն աշխարհում և Հայաստանում» (թեմ. ղեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ.անդամ, տ.գ.դ. Վ.Հարությունյան) թեմայում բացահայտվել է , որ համաաշխարհային տնտեսության զարգացումներն իրենց բացասական ազդեցությունն են թողնում ԱՊՀ և ՀՀ տնտեսությունների զարգացման տեմպերի վրա: Ներկայացվել է հակաճգնաժամային միջոցառումների համալիր ցանկ՝ ուղղված սոցիալական ապահովության համակարգի և մասնավոր հատվածի նախատեսված ծրագրերի ներդրման համար: Հիմնավորվել է առանձին սոցիալական ապահովության ծրագրային փաթեթների մշակումը, դրանց իրագործման համար համապատասխան ենթակառուցվածքների ձևավորումը: «ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակի բարելավման հիմնախնդիրները՝ հակաճգնաժամային արդյունավետ մեխանիզմների մշակման համատեքստում» (գիտ. ղեկ. տ.գ.թ. Վ.Խաչատրյան) թեմայում գնահատական է տրվել իրականացվող սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությանը, ինչպես նաև հարցումների միջոցով հիմնավորվել է հակաճգնաժամային արդյունավետ ռազմավարություններ ընտրելու մոտեցումները: Ուսումնասիրվել է տնտեսական ճկունության ինդեքսի հաշվարկման մեթոդաբանությունը և գնահատվել դրա փոփոխության միտումները: Մշակվել են հակաճգնաժամային և տնտեսական բացասական երևույթները կլանող «ադսորբերներ» (կլանիչներ) արդյունավետ մեխանիզմներ :

2. «Տնտեսության իրական հատվածի հիմնախնդիրները» ուղղության հետազոտվող թեմաներից է. «ՀՀ լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը» (գիտ. ղեկ. երկր.հանք.բանական գ.դ. Հ.Ավագյան) թեմայի շրջանակներում հետազոտական աշխատանքները կատարվել են 5 ոսկի-բազմամետաղային կազմավորման հանքավայրերի գծով: Հետազոտական աշխատանքների արդյունքով բացահայտվել է գործող լեռնահանքային ձեռնարկությունների աշխատանքի ցածր արդյունավետությունը. խտանյութերի վաճառքի պարագայում հիմնական օգտակար տարրերը գնահատվում են 53-56 տոկոսի չափով. մյուս հարակից բաղադրիչները չեն գնահատվում և անվճար տրվում են օտար գնորդներին: Օգտակար տարրերի թերկորզման

հետևանքով յուրաքանչյուր տարի բնական միջավայր (պոչամբարներ) են թափվում հազարավոր տոննաներով ծանր մետաղներ և թունահարույց տարրեր:

3. «Օտարայությունների ոլորտի զարգացում և սոցիալ-ժողովրդագրական հիմնախնդիրներ» ուղղության հետազոտվող թեմաներից է. **«Էլեկտրոնային ձեռնարկատիրական գործունեության զարգացման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում»** (թեմ. ղեկ. տ.գ.թ. Հ.Մարկոսյան) թեմայի շրջանակներում՝ հիմնավորվում է ինտերնետից օգտվողների հասկացության հստակ սահմանման կարևորությունը, առաջնահերթ նշանակություն է տրվում ՀՀ տարածքում տեղակայված տվյալների կենտրոնների ստեղծմանը: Հիմնավորվել է, որ Հայաստանում պետական քաղաքականությունը պետք է ուղղված լինի ինտերնետ կապի արագությանն և հուսալիությանը, այսինքն որակի բարձրացմանը:

4. «Տնտեսական հետազոտությունների և տնտեսագիտական մտքի պատմության» ուղղության հետազոտվող թեմաներն են. **«Ապագա մարդկային հասարակության էության բնութագրումը և ձևավորման մոտեցումները»** (թեմ. ղեկ. տ.գ.դ., պրոֆ. Բ.Եղիազարյան): Հետազոտությունում հիմնավորվել է, որ ՄՀ հիերարխիկ համակարգում ձևավորվում և գործում են մի շարք կարևորագույն ենթահասարակություններ, որոնց կազմն ու թվաքանակը, ինչպես և էության բնութագրերը զգալիորեն կարող են տարբեր լինել երկու տարածաշրջաններում, հետևաբար հազիվ թե հնարավոր է միջազգային ընդգրկումով ընդհանրական ՄՀ: Մանրամասնորեն դիտարկվել են գիտական ապահովման համակարգը և դրա զարգացման խնդիրները, մասնավորապես տրվել է տնտեսագիտության (ՏԳ) համակարգի, տեսակավորման ցանկ և նշվել են այդ համակարգի բարեփոխումների մի շարք ուղղություններ: **«Արդի հայ տնտեսագիտության տեսություն»** (թեմ. ղեկ. տ.գ.դ. Ռ.Սարինյան) թեմայի շրջանակներում փորձ է արվել համառոտ հանրագիտարանական բառարանի սկզբունքով պատկերացում տալ համաշխարհային և հայ տնտեսագիտական մտքի վերաբերյալ: Հրատարակվել է Ռ.Սարինյանի և Վ.Հարությունյանի **«Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (մինչքեյնսյան շրջան). գիտակենսագրական ուրվագծեր»** գիրքը: Աշխատությունում ընդգրկված տնտեսագետների գիտակենսագրական ուրվագծերը անձնականացված 75 անունների մեջ, արտացոլում են մինչքեյնսյան տնտեսագիտական մտքի էվոլյուցիան:

III. Թեմատիկ ֆինանսավորմամբ ստացված հիմնական արդյունքները

«ՀՀ ԿԳՆ ԳՊԿ-ՀՀ ԲՀՀ» 2011թ. մրցույթի արդյունքում հաղթող ճանաչված «ՀՀ և Բելառուսի շուկաների սուբյեկտների գործունեության միջազգայնացումը՝ ուղղված երկու երկրների տնտեսական համակարգերում նոր տեխնոլոգիաների ներգրավմանը, ադապտացմանը և ներդրմանը» գիտական թեմայի ընթացքի վերաբերյալ:

Թեմայի իրականացման ընթացքում կատարվել են հետևյալ աշխատանքները.

1. հետազոտվել ու բացահայտվել են տեխնոլոգիաների միջազգային փոխանցման համակարգում շուկայի սուբյեկտների փոխներգործությունների տեսա-մեթոդական հիմքերը: Հետազոտության մեթոդաբանությունն ընդգրկում է համակարգային և իրավիճակային մեթոդների համադրման, համեմատական, փորձնական և վիճակագրական, կառուցվածքաբանական վերլուծության, ինդեքսային գնահատումների, մաթեմատիկական մոդելավորման, խաղերի տեսության և էվոլյուցիոն մոդելավորման ու մի շարք այլ մեթոդաբանական մոտեցումներ, հետազոտական այլ հնարքներ ու եղանակներ:

2. Ուսումնասիրվել և ընդհանրացվել են նոր տեխնոլոգիաների ստեղծման ու փոխանցման (առևտրայնացման) բնագավառում համաշխարհային և հայրենական փորձը, առանձնացվել ու դասակարգվել են այդ գործընթացներին առավել բնորոշ մեխանիզմները:

3. Հետազոտվել և գնահատվել են Հայաստանի Հանրապետության և Բելառուսի Հանրապետության տեխնոլոգիաների փոխանցման ներուժը ու նրա արդյունավետ իրացման առավել ռացիոնալ ուղղությունները:

4. Ուսումնասիրվել են ՀՀ-ում և Բելառուսում տեխնոլոգիաների փոխանցման քաղաքականության իրականացման պայմանները և գործոնները:

5. Կատարվել է գիտահետազոտական և ինովացիոն գործունեության արդյունքների դիտարկման (մոնիթորինգի) և գնահատման միջազգային պրակտիկայում առկա հիմնախնդիրների և այդ ասպարեզում հաստատված հիմնական մոտեցումների, մոդելների ու ստանդարտների ուսումնասիրություն, դրանց համեմատություն ու համադրում, ինչպես նաև այդ ենթատեքստում Հայաստանի Հանրապետության պայմաններում իրականացվող հետազոտական գործունեության արդյունքների գնահատման նկատմամբ համապատասխան մոտեցումների մշակում:

6. Գիտական հետազոտությունների, մտավոր սեփականության օբյեկտների եւ ինովացիոն գործունեության արդյունքների գնահատման հիմնական տեսական-մեթոդաբանական մոտեցումների հիման վրա առաջարկվել է ՀՀ տնտեսության ձեռնարկատիրական միջավայրի զարգացման համար առավել ընդունելի մեթոդաբանական սկզբունքների ու չափանիշների փաթեթ:

7. Ուսումնասիրվել են Հայաստանի Հանրապետությունում ինովացիոն ոլորտի կարգավորման օրենսդրական խնդիրները, վերլուծվել են համապատասխան օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ մեխանիզմների ներդրման միջոցով միջազգային չափանիշներին համապատասխանող մրցակցային քաղաքականության արմատավորման և հակամենաշնորհային օրենսդրության կիրառության ուղիները:

8. Ուսումնասիրվել են Հայաստանի Հանրապետության հետազոտական և ինովացիոն ոլորտի քանակական գնահատման մեթոդներն ու ցուցանիշները:

Հրատարակվել է 12 հոդված:

IV. Կիրառական մշակումների արդյունքները.

«Հարկման արտերկրյա փորձը և դրա կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում»

(թեմ. դեկ. ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ տ.գ.դ., պրոֆ. Վլադիմիր Հարությունյան) թեմայի շրջանակներում հիմնավորվում է, որ ստվերային տնտեսական հարաբերությունների «մեղմացման» պայմաններում տնտեսության պետական կարգավորման լծակների գործադրման արդյունքում հնարավոր է կանխել առաջացման պատճառները և օբյեկտիվորեն գնահատել ստվերային տնտեսության սպառնալիքները՝ հասցնելով ՀՆԱ-ի 5-10%-ի (ըստ համաշխարհային ստանդարտի), ինչը կնպաստի բնակչության կենսամակարդակի բարձրացմանը և գործարար ակտիվության աշխուժացմանը:

2012թ. կառավարությանն են ներկայացվել երկրաբանահանքաբանական գիտությունների դոկտոր Հրաչիկ Ավագյանի ***«Լեռնահանքային արդյունաբերության հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը»***, ***«Բնական ջեոլիտների կիրառման հիմնախնդիրները»*** և տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Բենիամին Եղիազարյանի ***«ՀՀ-ում ձևավորվելիք ապագա հասարակության էության, անվանումի և հիմնադրույթների պարզորոշմանն ուղղված»*** գիտական թեմաների շրջանակներում ստացված եզրակացությունները և առաջարկությունները, որոնք օգտակար կարող են լինել ՀՀ-ում իրականացվող հակաճգնաժամային միջոցառումների և նորացվող տնտեսական քաղաքականության համատեքստում:

**V. Ինստիտուտի գիտաշխատողների կողմից 2012թ. Հրատարակված
մենագրություններն ու համահեղինակությամբ գրքերը**

1. Սարինյան Ռ., Հարությունյան Վ., Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (մինչ-քեյնսյան շրջան), գիտակենսագրական ուրվագծեր, -Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, -280 էջ
2. Թորոսյան Թ., Հայրապետյան Գ., Գալոյան Դ., Հովականյան Ն., Կոտիկյան Ն., Սարգսյան Լ., Հայաստանը և Թուրքիան տարածաշրջանային տնտեսական ինտեգրման գործընթացներում, -Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, -240 էջ
3. Բաբոյան Խ., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության ֆինանսավորման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, -Եր., Ոսկան Երևանցի հրատ., 2012, -192 էջ
4. Խաչատրյան Վ., Մակարյան Ա., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի կարճաժամկետ սոցիալական ազդեցության գնահատականը Հայաստանում, -Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, -184 էջ
5. Հարությունյան Դ., Հայաստանի Հանրապետության վճարային հաշվեկշռի կառավարման հիմնախնդիրները, մասն. խմբ.՝ Թ.Մանասերյանի, -Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, -136 էջ
6. Ղազարյան Ս., Ղազարյան Է., Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ու պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում, -Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, -176 էջ
7. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012թ., -284 էջ
8. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. ՏԻ-ում կայացած հանրապետական գիտաժողովի նյութեր, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012թ., -328 էջ

Գրախոսություններ հրատարակված գրքերի վերաբերյալ

1. Բայադյան Ա., Գիտակրթական համակարգի և տնտեսական զարգացմանը նվիրված արժեքավոր աշխատության մասին, գրախոսություն / «Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №4(142) ապրիլ 2012, -Եր., էջ 68-69

2. Բայադյան Ա., Գիտակրթական համակարգի և տնտեսական զարգացմանը նվիրված արժեքավոր աշխատության մասին, գրախոսություն / «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթ, 18 մայիսի 2012, -Եր., էջ 5

**Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են
«Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդեսում**

3. Թումասյան Մ., ՀՀ արտաքին առևտրի ազատակացման՝ աղքատության և սոցիալական պատկերի վրա ազդեցության գնահատումը / «Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №6(144) հունիս 2012, Եր., էջ 32-35
4. Թավադյան Ա., Գնաժի վրա ազդող գործոնների գնահատման արդյունավետությունը / «Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №6(144) հունիս 2012, Եր., էջ 37-40
5. Տեր-Գուլանյան Դ., Համայնքների կառավարման և համաչափ զարգացման իրավական հիմքերը Հայաստանի Հանրապետությունում/«Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №6(144) հունիս 2012, Եր., էջ 2-4
6. Տեր-Գուլանյան Դ., Պետական կառավարման մարմինների հետ փոխհարաբերությունների դերը համայնքների համաչափ զարգացման գործում/«Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №6(144) հունիս 2012, Եր., էջ 4-8
7. Հարությունյան Ա., Ճգնաժամային տնտեսությունները և դրանց պատմական զարգացման ընթացքը/«Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №7(145) հուլիս 2012, Եր., էջ 34-37
8. Հարությունյան Ա., ՀՀ կառավարության հակաճգնաժամային միջոցառումների բնույթը և դրանց բնորոշ գծերի վերլուծությունը/«Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №7(145) հուլիս 2012, Եր., էջ 37-39
9. Հարությունյան Դ., Платежный баланс и методы его регулирования / «Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, #9(147) սեպտեբեր 2012, Եր., էջ 47-50
10. Հարությունյան Դ., Վճարային հաշվեկշռի պարտքային պարտավորությունները և միջազգային առույցները/«Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №9(147) սեպտեբեր 2012, Եր., էջ 50-52

11. Հարությունյան Դ., Վճարային հաշվեկշռի կարգավորման սկզբունքների ու մեթոդների արդյունավետության հիմնախնդիրները, /«Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №10 (147) սեպտեմբեր 2012, Եր., էջ 50-52
12. Հարությունյան Դ., Հայաստանի վճարային հաշվեկիշռը տնտեսական բարեփոխումների շրջանում, /«Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №10 (147) սեպտեմբեր 2012, Եր., էջ 50-52
13. Սուվարյան Յու., Հարությունյան Վ., Սարգսյան Վ., Խաչատրյան Վ., Գիտակրթական համակարգի ռազմավարական արդի հիմնախնդիրների շուրջ, /«Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա» հանդես, №10 (148) սեպտեմբեր 2012, Եր., էջ 2-8

**Հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են
«Բանբեր ՀՊՏՀ» հանդեսում**

14. Ա.Շ.Սարգսյան. – ՀՀ տեխնոլոգիական փոխանցման ներուժի Զարգացման հիմնահարցերը: /«Բանբեր ՀՊՏՀ», «Տնտեսագետ» հրատ., № 3(26), -Եր., 2012, էջ 43-53

Հրապարակված հոդվածներ

- Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են 2012թ. ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. տնտեսագիտության ինստիտուտում անցկացված «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայով հանրապետական գիտաժողովի նյութերի ժողովածուում, -Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, -284 էջ**
15. Ադոնց Ն., Գլոբալացումը որպես զարգացման ժամանակակից միտում, էջ 277-280
  16. Ալեքսանյան Վ., Տեղեկատվական և խորհրդատվական համակարգի, գիտական ապահովման կառուցակարգերի և կադրերի պատրաստման համակարգի կառավարման կատարելագործման հիմնական ուղղությունները գյուղատնտեսությունում (ՀՀ Արագածոտնի մարզի օրինակով), էջ 117-121
  17. Ավագյան Հ., Արմանիսի ոսկի-բազմամետաղային հանքավայրի հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, էջ 99-108

18. Ավագյան Հ., Շահումյանի ոսկի-բազմամետաղային հանքավայրի հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, էջ 108-117
19. Բաղդասարյան Ք., Հարկային բարեփոխումների իրականացման ռազմավարական ուղիները ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պայմաններում, էջ 16-23
20. Բաղդասարյան Ք., Միջազգային ֆինանսական շուկան որպես միջազգային բիզնես միջավայրի գործոն, էջ 23-26
21. Բաղդասարյան Ա., Բյուջետային գործընթացի ծրագրային ապահովվածության առանձնահատկությունները, էջ 26-29
22. Բաղդասարյան Ա., Ծրագրային բյուջետավորման հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ուղիները ՀՀ-ում, էջ 29-32
23. Գրիգորյան Ա., Աշխարհի ամենապարզ և ամենաբարդ հարկային համակարգերը ըստ «Հարկերի վճարում 2012» զեկույցի արդյունքների, էջ 32-38
24. Գրիգորյան Ա., Հարկային քաղաքականություն: ՀՀ հարկային վարչարարության ռազմավարության ծրագիրը, էջ 38-44
25. Գրիգորյան Ա., Հարկային վարչարարության սկզբունքները, էջ 44-48
26. Գրիգորյան Ա., Հարկային ծառայության կազմակերպման և հարկային ծառայողների նյութական խթանման դերը հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման գործում, էջ 48-52
27. Դանիելյան Ա., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը և փոքր ու միջին ձեռնարկությունների աջակցության հիմնահարցերը, էջ 121-124
28. Դանիելյան Ա., Проблемы совершенствования финансового механизма развития малого и среднего предпринимательства, էջ 211-215
29. Դավթյան Ա., Կառավարման ապակենտրոնացումը և լիազորությունների փոխանցումը ՏԻՄ-երին, էջ 242-246
30. Դավթյան Ա., Համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրերի ձևավորման գործընթացի հրապարակայնության ապահովման ուղիները ՀՀ-ում, էջ 246-250
31. Զատիկյան Ա., Становление инновационной системы и развитие малого предпринимательства в РА, էջ 215-219

32. Թերզյան Հ., Հարությունյան Վ., Հարմարվողական սպասումներով (adaptive expectations) էկոնոմետրիկ մոդելների միջոցով ՀՀ իրական ՀՆԱ-ի և ներդրումների փոխկապվածության հետազոտումը, էջ 280-283
33. Խաչատրյան Ն., Մարկոսյան Հ., Ինտերնետի միջոցով իրականացվող առևտրի հարկման եվրոպական փորձը, էջ 250-255
34. Ծպնեցյան Հ., Իվանյան Վ., Հայաստանի Հանրապետությունում դաշտային կերարտադրությունում ստեղծված վիճակն ու արդյունավետության բարձրացման հիմնական ուղղությունները, էջ 133-139
35. Կոստանյան Շ., Ազատյան Լ., Գյուղացիական տնտեսությունների խոշորացման ուղղությունները, էջ 139-144
36. Կարապետյան Լ., Էլեկտրոնային կառավարություն, էջ 255-259
37. Հակոբյան Դ., Государственные финансы в системе регулирования социальных проблем в РА, էջ 94-99
38. Հակոբյան Ե., Հայաստանի ջրային ռեսուրսները և կառավարման հիմնախնդիրները, էջ 144-148
39. Հակոբյան Ե., Ոռոգման ոլորտի սուբսիդավորման քաղաքականության ուղղությունները, էջ 148-152
40. Հակոբյան Լ., Սարգսյան Վ., Բնական ռեսուրսների տնտեսական արժեքը, էջ 152-156
41. Հակոբյան Լ., Սարգսյան Վ., Ագրոարդյունաբերական համալիրի էկոլոգիացումը և արտադրական-սպառողական ոլորտի զարգացումը, էջ 156-159
42. Հարությունյան Վ., Եղիազարյան Բ., Բաբայան Է., Թերզյան Հ., Անցումը «Կանաչ տնտեսությանը»՝ որպես մարդկային հասարակության կայուն զարգացման և բնակչության աղքատացման հաղթահարման կարևորագույն ուղղություն, էջ 235-242
43. Հարությունյան Վ., Սարգսյան Վ., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պատճառները և դրա ազդեցությունը համաշխարհային տնտեսության վրա, էջ 52-57
44. Հարությունյան Ա., Հարկային համակարգի զարգացման առանձնահատկությունների հարցի շուրջ ՀՀ-ում և արտերկրում, էջ 57-62

45. Հովհաննիսյան Լ., Գյուղատնտեսական համայնքների զարգացման ֆինանսական ուղղությունները, էջ 165-170
46. Հովհաննիսյան Լ., Ագրարային ոլորտում ինտեգրացիոն հարաբերությունների արդյունավետության ապահովման հարցեր, էջ 170-173
47. Հովհաննիսյան Ն., Փոքր և միջին բիզնեսի ձևակերպումները մի շարք երկրներում և դրա զարգացմանը խոչընդոտող գործոնները, էջ 179-183
48. Ղազարյան Է., Ծպնեցյան Հ., Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական տեխնիկայով ապահովվածության հիմնախնդիրները, էջ 183-189
49. Մակարյան Ա., Ճգնաժամի սոցիալական ազդեցության գնահատումը գյուղական համայնքներում, էջ 259-263
50. Մանասյան Է., Հայաստանի տնտեսության կառուցվածքային տեղաշարժերը ճգնաժամային և հետճգնաժամային զարգացումների համատեքստում, էջ 189-192
51. Մանուչարյան Լ., Հաստատագրված վճարով հարկվող օբյեկտների հարկման առանձնահատկությունները ՀՀ-ում, էջ 69-72
52. Մարկոսյան Հ., Խաչատրյան Ն., Ինտերնետի միջոցով իրականացվող ձեռնարկատիրական գործունեության հարկման արդյունավետ համակարգի խոչընդոտները, էջ 263-268
53. Միքայելյան Ա., ԼՂՀ վարկային համակարգի զարգացման միտումները, էջ 72-77
54. Միքայելյան Ա., Վարկի դերը շուկայական տնտեսության համակարգում, էջ 77-82
55. Պողոսյան Ս., Գրիգորյան Ա., Ցանցային տնտեսության ֆինանսատնտեսական հրամայականը, էջ 268-272
56. Պողոսյան Շ., Ուղղակի մարքեթինգը կարգավորող իրավական ակտերի կատարելագործման ուղիները, էջ 272-277
57. Սայադյան Ա., Երևանյան բնակարանների հասանելիությունը, էջ 82-85
58. Սարգսյան Կ., Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը և պետության կողմից իրականացվող դրամավարկային քաղաքականությունը, էջ 85-90
59. Սարգսյան Վ., Պետական և շուկայական լծակների ցածր արդյունավետության պատճառները շրջակա միջավայրի պահպանության գործում, էջ 90-94

60. Սարգսյան Լ., ՀՀ տնտեսական աճի վրա արտահանման ազդեցության մեխանիզմի բացահայտումը՝ էկոնոմետրիկ մեթոդների կիրառությամբ, էջ 192-201
61. Տարանյան Դ., Платные дороги как источник финансирования дорожного хозяйства Армении, էջ 225-235
62. Օհանյան Տ., Стратегическое управление инновациями промышленных предприятий, էջ 219-225

Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են 2012թ. ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվ. տնտեսագիտության ինստիտուտում անցկացված «Մոնիթինգ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայով հանրապետական գիտաժողովի նյութերի ժողովածուում, -Եր, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, -328 էջ

63. Հարությունյան Վ., Բաղդասարյան Ք., Հարկային բեռի մակրոտնտեսական գնահատման մեթոդները Հայաստանում և արտերկրում, էջ 6-11
64. Հարությունյան Վ., Խաչատրյան Վ., Դանդաղող տնտեսական աճի և աճող պարտքերի հիմնախնդիրները համաշխարհային տնտեսության մեջ էջ 11-18
65. Հարությունյան Վ., Սարիյան Ռ., Նշանավոր տնտեսագետների տողանը (մինչքեյնսյան շրջան), գիտակենսագրական ուրվագծեր, -Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2012, -280 էջ
66. Ադոնց Ն., Գլոբալացումը որպես նոր աշխարհի հարացույց, էջ 293-296
67. Ափյան Ն., Հարկային եկամուտները ՀՀ համայնքների բյուջեներում, էջ 23-29
68. Ավագյան Հ., ՀՀ հանքավայրերի պիրիտը (FeS₂) որպես օգտակար հանածո, էջ 162-167
69. Ավագյան Հ., Ձանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի հանքահարստացման թափոնների և դրանց էկոլոգիական հետևանքների գնահատումը, էջ 167-180
70. Բաղդասարյան Ա., Բաղդասարյան Ք., Ծրագրային բյուջետավորման մոդելի ներդրման հարցի շուրջ, էջ 29-33
71. Դանիելյան Ա., ՓՄՁ-ների ֆինանսավորման և ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի փոխկապվածության հիմնահարցերի շուրջ, էջ 180-184
72. Ջատիկյան Ա., Особенности развития малого и среднего бизнеса в инновационной системе РА, էջ 253-259

73. Թավադյան Ա., Գնաճի արդյունավետ կառավարման փուլերը, էջ 50-56
74. Թադևոսյան Հ., Արտահանման ռազմավարության մշակման արդի մեթոդաբանական հիմնախնդիրները՝ արտաքին միջավայրի գործոնների համատեքստում, էջ 191-197
75. Թորոսյան Թ., Սարգսյան Լ., Արտահանման խրախուսման միջազգային փորձի կիրառելիության հնարավորությունները ՀՀ-ում, էջ 197-205
76. Խաչատրյան Վ., Համաշխարհային ֆինանսական համակարգի մարտահրավերները. իսլամական ֆինանսական համակարգի և հետճգնաժամային զարգացումների համատեքստում, էջ 56-68
77. Կիրակոսյան Գ., Բյուջետային ծախսերի տեսական հիմքերը և դրանք պայմանավորող հիմնական գործոնները, էջ 68-72
78. Կոստանյան Շ., Ազատյան Լ., Տեղական ինքնակառավարմանը քաղաքացիների մասնակցության հիմնահարցերը և կարգավորման ուղիները, էջ 205-210
79. Կոստանյան Շ., Ալոյան Ռ., ՀՀ գյուղացիական տնտեսություններում արելաիտների նպատակային չօգտագործման հիմնական գործոնների բացահայտման ուսումնասիրությունը և լուծման ուղիները, էջ 210-216
80. Հարությունյան Ա., ՀՀ հակաճգնաժամային միջոցառումների արդյունավետության գնահատման հիմնախնդիրները, էջ 72-80
81. Հարությունյան Դ., Մակրոտնտեսական ցուցանիշների ազդեցությունը երկրի վճարային հաշվեկշռի վրա, էջ 80-83
82. Հարությունյան Դ., Արտաքին առևտրի պետական կարգավորման լծակները, էջ 83-89
83. Հարությունյան Թ., Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի առաջացման պատճառներն ու ազդեցությունն աշխարհում, էջ 296-304
84. Հակոբյան Ի., Проблемы обеспечения социальной направленности налоговой политики в Армении, էջ 156-162
85. Հովհաննյան Լ., ՀՀ գյուղատնտեսական հումք վերամշակող արդյունաբերության զարգացման և բարելավման հիմնական ուղղությունները, էջ 222-228
86. Մակարյան Ա., Ճգնաժամի մակրոտնտեսական ազդեցության գնահատման հայեցակարգային հիմքերը, էջ 304-308

87. Մանասերյան Թ., Новый мировой экономический порядок: тенденции и развития, էջ 317-327
88. Մարգարյան Ա., Խաչատրյան Ս., Ապրանքային նշանները տեխնոլոգիաների միջազգային փոխանցման համակարգում, էջ 228-239
89. Մարգարյան Ա., Ջուհարյան Հ., ՀՀ նորարարական ոլորտի կերպափոխումը միջազգային համադրումների համատեքստում, էջ 239-246
90. Մանուկյան Թ., Բանկերի ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա, էջ 89-93
91. Մանուկյան Թ., ՀՀ առևտրային բանկերի վարկային ներդրումների ընդհանուր բնութագիրը, էջ 93-98
92. Մուրադյան Դ., Հարկային բեռի գնահատման անհրաժեշտությունը և հաշվարկման մեթոդական մոտեցումները, էջ 98-101
93. Մուրադյան Դ., ՀՀ հարկային համակարգի արդյունավետության գնահատականը, էջ 101-106
94. Չինարյան Վ., Պետական պարտքը և դրա կառավարման հիմնախնդիրները 106-110
95. Սայադյան Ա. Հիփոթեքային վարկավորման ռիսկերը և դրանց նվազեցման ուղիները, էջ 110-114
96. Սայադյան Ա., Հիփոթեքով գնվող բնակարանի գինը, էջ 114-117
97. Մարգարյան Դ., ՀՀ հարկային համակարգի արդյունավետության գնահատականը, էջ 117-123
98. Մարգարյան Դ., ՀՀ հարկային համակարգի վարչարարական կարողությունների ավելացման հիմնախնդիրները, էջ 123-129
99. Մարգարյան Կ., Ճգնաժամերի էությունը, տեսակները և դասակարգումը, էջ 308-312
100. Մարգարյան Կ., Մարգարյան Ա.մ Տնտեսական համակարգի զարգացման պարբերաշրջանները և դրանց առաջացման պատճառները, էջ 312-317
101. Սաֆարյան Ա., Իրացվելիության ռիսկի վերլուծության մեթոդաբանական առանձնահատկությունները ՀՀ բանկերում, էջ 1298-134
102. Սաֆարյան Ա., Իրացվելիության ռիսկի կառավարումը առևտրային բանկերում, էջ 134-140

103. Միմոնյան Գ., Ներքին աուդիտի դերը, լիազորությունները և պարտականությունները ՀՀ առևտրային բանկերում, էջ 140-150
104. Միմոնյան Գ., Առևտրային բանկերում ներքին աուդիտի արդյունավետությունը բարձրացնելու հետ կապված որոշ խնդիրներ, էջ 150-156
105. Տարանյան Ի., Совершенствование системы финансирования дорожного хозяйства в РА, էջ 265-274
106. Տեր-Գուլանյան Դ., Համայնքների համաչափ զարգացումը որպես երկրի տնտեսության զարգացման կարևոր նախապայման, էջ 274-280
107. Տեր-Գուլանյան Դ., Համայնքների զարգացման անհամաչափության կրճատման միջազգային փորձի կիրառման հնարավորությունները ՀՀ-ում, էջ 280-290
108. Օհանյան Տ., Стратегическое планирование инновационных процессов промышленных предприятий Армении, էջ 259-265

Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են 2012թ. Երևանի «Անանիա Շիրակացի» միջազգային հարաբերությունների համալսարանի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» գիտական հոդվածների ժողովածու 1(13)-ում, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, -364 էջ

109. Բաղդասարյան Գ., Ներդրումների վրա ազդող հիմնական գործոններն ու խոչընդոտները, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 99-103, -364 էջ
110. Եղիազարյան Տ., ՀՀ տարածքների տնտեսական զարգացման և ներուժի փոխկապվածության գնահատումը, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 126-135, -364 էջ
111. Զաքարյան Ա., Հովասափյան Ա., ՀՀ տեղական ինքնակառավարման խնդիրներ և լուծումներ, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 10-16, -364 էջ
112. Հարությունյան Վ., Եղիազարյան Բ., Բաբայան Է., Թերզյան Հ., «Կանաչ տնտեսությանն» անցման անհրաժեշտությունը և արդյունավետ ուղիների մշակման ու իրագործման հիմնական խնդիրները, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 233-244, -364 էջ
113. Մանուչարյան Լ., Հարկային վարչարարության հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 73-81, -364 էջ

114. Միսակյան Ա., ՀՀ բնակչության դրամական եկամուտների բաշխման կատարելագործման ուղիները սոցիալական արդարության տեսանկյունից, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 110-115, -364 էջ
115. Հովհաննիսյան Ն., Հարկային բեռի գնահատման տեսական մեթոդաբանական հարցի շուրջ, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 51-58, -364 էջ
- Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են 2012թ. Երևանի «Անանիա Շիրակացի» միջազգային հարաբերությունների համալսարանի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» գիտական հոդվածների ժողովածու 2(14)-ում, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, -377 էջ**
116. Բոստանջյան Վ., Սանթրոսյան Ս., Ֆինանսական վերահսկողության խնդիրները և հիմնական գործառույթները, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 11-19, -377 էջ
117. Բոստանջյան Վ., Մուսաեյան Տ., Հակամենաշնորհային քաղաքականության խնդիրները և նպատակները, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 19-29, -377 էջ
118. Խաչատրյան Վ., Նաումովիչ Օ., Մտավոր սեփականության օբյեկտների առևտրայնացման հիմնահարցերը տեխնոլոգիաների միջազգային փոխանցման համատեքստում, համեմատական վերլուծություն, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 40-47, -377 էջ
119. Իսայան Հ., Հայաստանի տնտեսության զարգացման մեջ երկրի էներգետիկայի գազային սեկտորի (ոլորտի) դերի գնահատման որոշ մոտեցումներ, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 110-115, -377 էջ
120. Իսայան Հ., Երկրի տնտեսության զարգացման մեջ Հայաստանի էներգետիկայի գազի հատվածի դերի գնահատման որոշ մոտեցումներ, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 115-122, -377 էջ
121. Մարգարյան Ա., Սվերլով Ս., Тендетции развития мирового рынка трансфера технологий: концептуальный анализ, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 131-142, -377 էջ
122. Մարգարյան Ա., Սալոդովնիկով Ս., Теоретико-методологические основы интернационализации деятельности субъектов рынка, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 122-131, -377 էջ

123. Մուրադյան Դ., Հարկային հիմնական հասկացությունների արտացոլումը ՀՀ օրենսդրության մեջ, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 65-70, - 377 էջ

Հոդվածներ, որոնք հրատարակվել են 2012թ. Երևանի «Անանիա Շիրակացի» միջազգային հարաբերությունների համալսարանի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» գիտական հոդվածների ժողովածու 3(15)-ում, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, -304 էջ

124. Ազիզբեկյան Վ., Համաշխարհային ապահովագրական շուկան և զարգացման միտումները, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 123-133, -304 էջ

125. Ավագյան Հ., Քաղցրահամ ջրերի պաշարները, ռեսուրսները և արդյունավետ օգտագործման հիմնախնդիրները, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 208-213, -304 էջ

126. Բոստանջյան Վ., Մուսաեյան Ս., Սրգակցային միջավայրի պետական կարգավորումը, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 9-23, -304 էջ

127. Հակոբյան Ի., Основные направления налоговой политики Армении, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 179-184, -304 էջ

128. Մուսաեյան Ս., Սրգակցության զարգացման հեռանկարները համաշխարհային տնտեսության մեջ ինտեգրվելու համատեքստում, -Եր, «Անանիա Շիրակացի» համալս. հրատ., 2012, էջ 104-117, -304 էջ

Հոդվածներ, որոնք տպագրվել են արտասահմանյան մամուլում

129. Арутюнян Д.В., Вопросы эффективности принципов и методов регулирования платежного баланса, “Экономика” – Ежемесячный международный рецензируемый и реферируемый научный журнал, N9-10, էջ 35-49

130. Арутюнян Д.В., Проблемы регулирования платежного баланса в РА, “Экономика” – Ежемесячный международный рецензируемый и реферируемый научный журнал, N9-10, էջ 124-128

131. Арутюнян Д.В., Современные модели регулирования внешнеэкономической деятельности государства. Сб. материалов IX международной научно-практи-

ческой конференции “Проблемы современной экономики”, Новосибирск, 2012, - 275с., стр.74-78

132. Солодовников С.Ю., Маргарян А.Ш., Факторы и условия проведения политики трансферта технологий в республике Беларусь и Армении. Статья в журнале “Соцыяльна-эканамічныя і прававыя даследаванні”. №3. 2012. БИП институт правоведения. Минск. (Суцэрніцржшў ўтэ ҫ):
133. Солодовников С.Ю., Маргарян А.Ш., Тенденции региональных рынков трансферта технологий. Статья в журнале “Вопросы сервиса и экономики” № 3. 2012 (Суцэрніцржшў ўтэ ҫ):
134. Солодовников С.Ю., Маргарян А.Ш., Сверлов А.С., Теоретико-методологические основы интернационализации субъектов рынка. Научно-аналитический журнал: Стратегия развития и национальная безопасность. – Москва, 20 Выпуск № 5. 2012. Приложение 1. – 22- 32 с.
135. Маргарян А.Ш., Проблемы государственного регулирования инновационной сферы в трансформационной экономике. Материалы международной научно-практической конференции “Экономика Республики Беларусь в интеграционных процессах: тенденции, проблемы и перспективы”. Минск, 19-20 апреля 2012г. ISBN 978-985-552-083-3. Минск. Изд. “Право и экономика” 2012. стр. 412-416.
136. Хачатрян В.В., Маргарян А.Ш.. Необходимость формирования концептуальных основ интернационализации технологий. Материалы международной научно-практической конференции “Экономика Республики Беларусь в интеграционных процессах: тенденции, проблемы и перспективы”. Минск, 19-20 апреля 2012г. ISBN 978-985-552-083-3. Минск. Изд. “Право и экономика” 2012. стр. 438-440.
137. Солодовников С.Ю., Маргарян А.Ш., Хачатрян В.В., Сверлов А.С., Некоторые актуальные проблемы привлечения новых технологий организациями Республики Беларусь. <http://www.iovpani.spb.ru/poslednie-novosti/nekotorie-aktualnie-problemi-privlecheniya-novich-technologiy-organizatsiyami-respubliki-belarus.html>
138. Солодовников С.Ю., Маргарян А.Ш., Сверлов А.С., Наумович О.А., Современные тенденции региональных рынков трансфера технологий. <http://www.iovpani.spb.ru/poslednie-novosti/sovremennie-tendentsii-regionalnich-rinkov-transferta-technology.html>

VI. Տվյալներ ինստիտուտի ղեկավարության մասին

Տնօրեն՝	<i>Վլադիմիր Լիպարիտի Հարությունյան</i> ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր
Փոխտնօրեն՝	<i>Ալվարդ Թևոսի Չատիկյան</i> տնտեսագիտության թեկնածու
Գիտական քարտուղար՝	<i>Քրիստինե Յուրիի Բաղդասարյան</i> տնտեսագիտության թեկնածու

E-mail: info@economics.sci.am.

VII. Տվյալներ կադրերի վերաբերյալ՝

- ա) մինչև 35 տարեկան 4 գիտնական է զբաղեցնում գիտաշխատող զբաղեցնում է ղեկավար պաշտոն, , որից 2-ը՝ կին
- բ) հաշվետու տարում ընդունվել են 7 երիտասարդ մասնագետներ, այդ թվում՝ 1 կին և ազատվել են 8 երիտասարդ մասնագետ, որից 3-ը՝ կին
- գ) մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների թվաքանակը կազմում է 43, 35-ից 60 տարեկան՝ 16 և ավել տարիքի՝ 20:

VIII. Հաշվետու տարում պաշտպանված դոկտորական և թեկնածուական թեզերի քանակը

- դոկտորական՝ -
- թեկնածուական՝ 10

IX. Տեղեկություններ հաշվետու տարում պատվավոր կոչումների և պարգևատրումների արժանացած գիտնականների մասին՝

X. Գիտության և կրթության ոլորտում համագործակցությունը ՀՀ բուհերի և այլ կազմակերպությունների հետ՝ համատեղողների թվաքանակը, համատեղ հրապարակումներ յուրաքանչյուր կազմակերպության հետ՝

Ինստիտուտը համագործակցում է Երևանի պետական (6 աշխատակից դասավանդում են), Հայաստանի պետական տնտեսագիտական (7), Հայաստանի պետական ճարտարագիտական (4), Անանիա Շիրակացի միջազգային հարաբերությունների (2), Հայաստանի Ազգային Ագրարային (2) համալսարանների հետ:

«Եվրասիա համագործակցություն հիմնադրամ»-ի հետ «Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոններ Նյու-Յորքի «Carnegie Corporation»-ի» ֆինանսավորմամբ, «Հետճգնաժամային զարգացումները Հայաստանում» թեմայով (կատարողներ՝ տնտեսագիտ.թեկնածուներ Վ.Վ.Խաչատրյան, Հ.Տ.Թերզյան, ասպիրանտ՝ Ա.Ռ.Մակարյան):

«Բաց հասարակության ինստիտուտ»-Հայաստան, «Տնտեսական ճգնաժամը և դրա ազդեցությունը Հայաստանի վրա՝ մակրոտնտեսական և սոցիալական ազդեցությունները» (կատարող՝ կրտսեր գիտ.աշխ. Ա.Ռ.Մակարյան):

Համատեղողների թվաքանակը՝ 33

Համատեղ հրապարակումներ՝

1. *ՀՊՃՀ-ի հետ՝* Սարինյան Ռ.Ն. Հարությունյան Վ.Լ., «Նշանավոր տնտեսագետների տողանարը (մինչքեյնսյան շրջան). Գիտակենսագրական ուրվագծեր», Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», 2012թ. 280 էջ

2. *ՀՊՃՀ-ի հետ՝* Թորոսյան Թ., Գալոյան Դ., Հովականյան Ն., Կոտիկյան Լ., Սարգսյան Լ., «Հայաստանը և Թուրքիան տարածաշրջանային տնտեսական ինտեգրման գործընթացներում», Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», 2012թ. 240 էջ

3. *ՀԱԱՀ-ի հետ՝* Ղազարյան Ս.Գ., Ղազարյան Է.Գ. «Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման և պետական աջակցության համալիր միջոցառումների իրականացումը ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում», Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», 2012թ. 176 էջ

4. *«Բաց հասարակության հիմնադրամներ -Հայաստան»* կազմակերպությունից ստացված հետազոտական դրամաշնորհների շրջանակներում «Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի կարճաժամկետ սոցիալական ազդեցության գնահատականը Հայաստանում» Վ. Խաչատրյան, Ա.Մակարյան, Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», 2012թ. 184 էջ

5. *«Անանիա Շիրակացի» ՄՀՀ-ի հետ՝* «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կայուն զարգացման հիմնախնդիրները» (գիտական հոդվածների ժողովածուներ), Եր., 2012, 1(13) 306 էջ, 2(14) 377 էջ, 3(15) 304 էջ:

6. 2012թ. ապրիլին Ա.Մակարյանի և Ա.Զատիկյանի «Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի ազդեցությունների հաղթահարման ռազմավարությունները հայկական գյուղական տնային տնտեսությունների մոտ» վերնագրով զեկույցը Նորվեգական միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտի կայքում է տեղադրվել:

XI. Տեղեկություն համատեղ միավորումների (ամբիոններ, լաբորատորիաներ և այլն) մասին –

*Ինստիտուտի տնօրեն,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ
տնտ.դոկ., պրոֆեսոր*

Վ.Լ. Հարությունյան

*Գիտքարտուղար,
տնտ.գիտ.թեկնածու*

Ք.Յու. Բաղդասարյան

Отчет об основных результатах научной и научно-организационной деятельности Института экономики имени М.Котаняна НАН РА за 2012г.

I. Важнейшие результаты деятельности института

1). В рамках темы **«Зарубежный опыт налогообложения и возможности его использования в РА»** (рук. темы член-корр. НАН РА, д.э.н. В.Арутюнян) на основе результатов анализа прямых и косвенных налогов обосновано взаимодействие оптимизации налогового бремени и снижения теневого сектора экономики, имея в виду стремление к уклонению от уплаты налогов хозяйствующих субъектов в контексте ужесточения налогового администрирования и улучшения бизнес-среды.

Опубликована книга Р.Сариняна и В. Арутюняна **«Перечень известных экономистов: научнобиографические контуры (докейнсианский период)»**. В книге С.Казаряна и Э.Казаряна **«Реализация комплексных мероприятий по развитию и государственной поддержке малого и среднего предпринимательства в сфере сельского хозяйства РА»** уточнены принципы классификации действующих субъектов МСП, задачи обеспечения сопоставимости показателей, характеризующих сферу, и приведения их к стандартам Евросоюза. Под редакцией Т.Торосяна в книге **«Армения и Турция в процессах региональной экономической интеграции»** дана характеристика макроэкономических показателей национальной экономики и внешней торговли, рассмотрены армяно-турецкие торгово-экономические связи. В монографии Д.Арутюняна **«Проблемы регулирования платежного баланса РА»** исследована сущность и структура платежного баланса страны, проанализированы перспективы повышения эффективности принципов и методов его регулирования. В книге В.Хачатряна и А.Макаряна **«Оценка краткосрочного социального воздействия финансово-экономического кризиса в Армении»** сделана попытка в обобщенной и лаконичной форме представить информацию о краткосрочных изменениях социального положения в РА, возникших в результате финансово-экономического кризиса.

II. Основные результаты исследований по базовому финансированию

1. Из научных тем в направлении «Макроэкономические проблемы и финансы»

исследованы:

В рамках темы **«Антикризисные мероприятия в мире и в Армении»** (рук. темы член-корр НАН РА, д.э.н. В.Арутюнян) представлен комплекс антикризисных мероприятий, направленных на реализацию целей разработанных программ системы социального обеспечения и частного сектора. Обоснована необходимость разработки программного пакета социального обеспечения, формирования соответствующих инфраструктур для их реализации. По теме **«Проблемы совершенствования макроэкономического состояния РА в контексте разработки эффективных антикризисных мероприятий»** (рук. темы к.э.н. В.Хачатрян) дана оценка социально-экономической политики, а также посредством опросов обоснованы подходы к выбору эффективных антикризисных стратегий. Исследована методология расчета индекса гибкости экономики и дана оценка динамики его изменения. Разработаны механизмы поглощения - «адсорбции» - кризисных и экономических негативных явлений.

2. В направлении «Проблемы реального сектора экономики» исследованы:

В рамках темы **«Оценка отходов обогащения руд горнодобывающей промышленности и их экологических последствий в РА»** (рук. темы, д.геол.-минер.наук Г.Авагян) проведено исследование пяти золото-полиметаллических формаций месторождений, на основе которого выявлена низкая эффективность работы горнорудных предприятий: при продаже концентратов основные полезные компоненты оцениваются в пределах от 53 до 56%, остальные же попутные компоненты не оцениваются и бесплатно предоставляются иностранным покупателям. Из-за недоизвлечения полезных элементов ежегодно в окружающую среду (хвостохранилища) выбрасываются тысяча тонн тяжелых металлов и ядовитых элементов.

3. В направлении «Проблемы развития сферы услуг и социальной демографии» исследованы:

В рамках темы **«Проблемы развития электронной предпринимательской деятельности и пути их решения в РА»** обосновывается важность четкого определения понятия «пользователи интернет-услуг», первостепенное значение придается созданию центров данных, размещенных на территории Армении.

4. В направлении «Теоретические исследования и история экономической мысли» исследованы:

В рамках темы **«Характеристика сущности будущего человеческого общества и подходы к его формированию»** (рук. темы, д.э.н., проф. Б.Егиазарян) обосновано, что в

иерархической системе человеческого общества формируется и функционирует ряд важнейших подсистем, состав и число которых, а также признаки, характеризующие их сущность, могут значительно различаться в двух регионах, следовательно, едва ли возможно существование всеобщего человеческого общества международного порядка. Тщательно рассмотрена система научного обеспечения и задачи ее развития, в частности, представлена классификация экономической системы и обозначены пути ее преобразования.

В рамках темы «*Современная армянская экономическая мысль*» (рук. темы д.э.н. Р.Саринян) сделана попытка по принципу энциклопедического словаря дать представление о мировой и армянской экономической мысли. Опубликовано книга Р.Сариняна и В.Арутюняна «Перечень известных экономистов: научнобиографические контуры (докейнсианский период)». Включенные в работу научнобиографические контуры персонифицированных в 75 именах экономистов отражают эволюцию экономической мысли докейнсианского периода.

III Основные результаты исследований по тематическому финансированию

В рамках темы ***«Интернационализация деятельности субъектов рынка Беларуси и Армении по привлечению, адаптации и внедрению новых технологий в экономические системы двух стран»***, победившей по результатам объявленного конкурса совместных проектов фундаментальных исследований ***«БРФФИ-ГКН Арм-2011»***, выполнены следующие работы:

1. Исследованы и выявлены теоретико-методические основы взаимодействия субъектов рынка в системе международного трансфера новых технологий. Методология исследования включает сопоставительный, сравнительный, экспериментальный и статистический, структурный анализ системного и ситуационного подходов, методы индексных оценок, математического моделирования, теории игр и эволюционного моделирования и ряд других методологических подходов, иные способы и приемы исследования.

2. Исследован и обобщен мировой и отечественный опыт в сфере создания и трансфера (коммерциализации) новых технологий, выделены и классифицированы механизмы, наиболее характерные для этих процессов.

3. Исследована и дана оценка потенциала технологического трансфера Республики Армения и Республики Беларусь, показаны пути его наиболее рациональной реализации.

4. Исследованы условия и факторы реализации политики технологического трансфера в РА и Беларуси.

5. Проведено исследование существующих в международной практике проблем наблюдения (мониторинга) и оценки результатов научно-исследовательской и инновационной деятельности, а также установленных в этой сфере основных подходов, моделей и стандартов, их сравнение и сопоставление, в этом же контексте осуществлена разработка соответствующих подходов к оценке результатов деятельности осуществляемой исследовательской деятельности в условиях РА .

6. На основе основных теоретико-методических подходов к оценке научных исследований, объектов интеллектуальной собственности и результатов инновационной деятельности в целях развития предпринимательской среды экономики РА предложен пакет наиболее приемлемых методических принципов и критериев.

7. Исследованы вопросы законодательного регулирования инновационной сферы РА, посредством использования соответствующих законодательных и институциональных механизмов проанализированы пути применения отвечающих требованиям международных стандартов конкурентной политики и антимонопольного законодательства.

8. Исследованы методы и показатели количественной оценки исследовательской и инновационной сферы РА.

Опубликовано 12 статей.

IV Результаты прикладных исследований

В рамках темы **«Зарубежный опыт налогообложения и возможности его использования в Армении»** (рук. темы член-корр. НАН РА, д.э.н., профессор Владимир Арутюнян) обосновано, что в условиях «смягчения» теневых экономических отношений в результате задействования рычагов государственного регулирования экономики, возможно предотвратить причины возникновения теневого сектора экономики и объективно оценить степень его угрозы, с доведением ее до 5-10% ВВП (согласно международному стандарту), что может содействовать повышению уровня благосостояния населения и оживлению деловой активности.

В 2012г. в Правительство РА представлены заключения и предложения, полученные в рамках выполненных научных тем **«Оценка отходов обогащения руд горнодобывающей промышленности и их экологических последствий в РА»**, **«Проблемы применения природных цеолитов»** (рук. темы д. геол.-минерал. наук Г.Авагян) и **«Направления толкования сущности, названия и основных положений формируемого в РА будущего общества»**, (рук. темы, д. э.н., проф. Б. Егиазарян), которые могут быть полезны в контексте проводимых антикризисных мероприятий и обновляемой экономической политики в РА.

I. The Most Important Results

Within the scope of the works of “***Taxation Overseas Practices and Possible Application in the Republic of Armenia***” research theme (Team Leader: Corresponding member of the Academy of Sciences of the Republic of Armenia Vladimir Harutyunyan, Doctor of Economic Sciences) the analysis of direct and indirect taxes justified strong correlation between lower tax burden and small size of the shadow economy, by predicting tax evasion behavior and practices adopted by legal entity tax payers within the framework of improvement of tax administration and business climate.

Robert Sarinyan’s and Vladimir Harutyunyan’s book “***Line-up of Prominent Economists (Pre-Keynesian Period): Scientific Biographical Sketches***” was published. In Sergey Ghazaryan’s and Eduard Ghazaryan’s book “***SME Development and Implementation of Integral Measures by the State Support in the Agricultural Sector of the Republic of Armenia***”, the authors specified the existing principles according to which SMEs need to be classified; and issues on compatibility of European standards and the indicators describing the industry. In the book edited by Toros Torosyan “***Armenia and Turkey in Regional Integration Processes***”, the authors presented the macroeconomic stance and the development of international trade, and discusses Armenian-Turkish trade and economic ties. In Davit Harutyunyan’s book “***Issues on the Management of the Balance of Payments in Armenia***”, the author studied the nature and structure of the balance of payments of Armenia, analyzed the regulation principles to be applied in management of the balance of payments and perspectives of increasing efficiency of regulation methods. In Vilen Khachatryan’s and Anna Makaryan’s book “***Assessment of the Short-term Impact of the Economic and Financial Crisis in Armenia***”, the authors attempted to concisely provide short-term social developments in Armenia, in general.

IV. Results of Applied Research

Within the scope of the works of ***“Taxation Overseas Practices and Possible Application in the Republic of Armenia”*** research theme (Team Leader: Corresponding member of the Academy of Sciences of the Republic of Armenia Vladimir Harutyunyan, Doctor of Economic Sciences) it was justified that in case of “mitigating” the conditions associated with the shadow economy by leveraging state regulatory power, it would be possible to prevent the causes and objectively estimate the threats of the shadow economy by decreasing its size if it reached 5-10% of GDP (according to the international standards) that would ensure increase in the welfare of the population and business activity.

In 2012, the Institute provided recommendations and conclusions to the government addressed within the scope of the works of the following research themes: ***“Estimates of Enriched Scraps by the Mining Industry and Assessment of Environmental Damage Caused by Them”*** and ***“Application Issues of Natural Zeolites”***(Team Leader: Hrachik Avagyan (Doctor of Geological Sciences)) and ***“Description of the Nature of the Future Society and Approaches to Form Such a Society”*** (Team Leader: Professor Beniamin Eghiazaryan (Doctor of Economic Sciences)) that could be useful within the framework of anti-crisis measures being implemented in the Republic of Armenia and revised economic policy.

Աղյուսակ 1

Արտոնագրային ցուցանիշներ

№	Կազմակերպությունը	Արտոնագրերի հայտերի թիվը	Դրական որոշումների թիվը	Ստացված արտոնագրերի թիվը
1	2	3	4	5
	-	-	-	-

Աղյուսակ 2

2012 թ. թեմատիկայի ամփոփ տվյալներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմաների կամ պայմանագրերի թիվը (n) և ֆինանսավորման ծավալը (X հազ. դր.)			
		Նպատակային ֆինանսավորում	Բազային ֆինանսավորում	Թեմատիկ ֆինանսավորում	Տնտ. պայմանագրեր
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության հիմնախոս	-	1 110221,2	1 4000,0	-

Աղյուսակ 3

Կազմակերպության անցկացրած հանրապետական և միջազգային գիտական միջոցառումները

№	Միջոցառումները	Անցկացման վայրն ու ժամանակը, կազմակերպիչները	Մասնակիցների թիվը	
			ընդամենը	այդ թվում՝ արտ. երկրներից
1	2	3	4	5
1.	Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում»	Ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորիչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան ՏԻ, ՏԻ և ՀՊՏՀ	115	-
2.	Հանրապետական գիտաժողով «Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները ՀՀ-ում»	Ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորիչի 15, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Քոթանյանի անվան ՏԻ, ՏԻ և ՀՊՏՀ	100	-

Աշխատակիցների արտասահման, այդ թվում՝ ԱՊՀ երկրներ, կատարած գործուղումները

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Գործուղված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովներին մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	Ղազախստան	1	-	-
		Բելոռուս	1	-	-
		Անգլիա	-	-	1

Արտասահմանյան գիտնականների ընդունելություն կազմակերպությունում

№	Կազմակերպությունը	Երկիրը	Ընդունված գիտնականների թվաքանակը		
			Գիտաժողովներին մասնակցելու	Համատեղ գիտական աշխատանք կատարելու	Բանակցությունների և քննարկումների համար
1	2	3	4	5	6

Կազմակերպության միջազգային դրամաշնորհներ

№	Կազմակերպությունը	Թեմայի անվանումը	Հիմնադրամի կամ կազմակերպության անվանումը	Դրամաշնորհի ժամկետը		Ֆինանսավորման ծավալը (\$, €, դր., րպ.)		Թեմայի ղեկավարը
				սկիզբ	ավարտ	ընդհանուր	2012 թ. համար	
1	2	3	4	5		6	7	8

Կազմակերպության 2012 թ. ֆինանսավորման ծավալները

№	Կազմակերպությունը	Բյուջե	Արտաբյուջե	Դրամաշնորհներ		
				արտարժույթ (\$, €, րպ.)	արժույթի կուրսը	դրամ
1	2	3	4	5	6	7
1.	Տնտեսագիտության ինստիտուտ	127471,0	4989,1	-	-	-

ԳԱԱ գիտաշխատողների 2012 թ. հրապարակումների ընդհանուր քանակը

№	Կազմակերպությունը	Մենագրություն, ժողովածու		Ուսումնական ձեռնարկ, դասագիրք		Հոդվածներ, գեկուցումներ		Թեզիսներ	
		Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.	Հանրապետ.	Արտասահմ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Տնտեսագիտության հնստիտուտ	8	-	-	-	124	10	-	-

Ասպիրանտների թվաքանակը

№	Կազմակերպությունը	Ասպիրանտների քանակը (այդ թվում՝ կանայք) առ 01.01.2013 թ.		Հաշվետու տարում ասպիրանտուրա են ընդունվել (այդ թվում՝ կանայք)	
		ա/կ.	ա/չկ.	ա/կ.	ա/չկ.
1	2	3	4	5	6
	Տնտեսագիտության հնստիտուտ	9 (1)	14 (7)	2 (1)	3 (2)

Տվյալներ մասնագիտական խորհուրդների վերաբերյալ

№	Կազմակերպությունը	Ատենախոսության խորհրդի ծածկագիրը	Մասնագիտության ծածկագիրը և անվանումը	Խորհրդի նախագահը, գիտքարտուղարը (գիտ.աստիճան, անուն, ազգանուն)	2012 թ. կազմակերպության աշխատակիցների կողմից պաշտպանված ատենախոսությունների թիվը	
					դոկտորական	թեկնածուական
1	2	3	4	5	6	7

Աշխատողների թվաքանակի ամփոփ տվյալներն առ 01.01.2012 թ.

№	Կազմակերպությունը	Աշխատողների ընդհանուր թիվը	Գիտական աշխատողների ընդհանուր թիվը	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ	ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ	Գիտության դոկտորներ	Գիտության թեկնածուներ
1	2	3	4	5	6	7	8
	Տնտեսագիտության հնստիտուտ	94	78	1	2	12	46